

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20Co/49/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8118214735
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 05. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8118214735.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a členov senátu JUDr. Petra Straku a JUDr. Viery Kandrikovej v právnej veci žalobcu: Y. Č.Á., T. XX.XX.XXXX, H. G., T. XX, zast.: JUDr. Ambróz Motyka, advokátska kancelária, so sídlom Námestie SNP 7, Stropkov proti žalovanému: D. A.; skrátený názov: D., a.s., so sídlom I. T. X., H., V.: XXXXXXXX, zastúpený: ČERNEJOVÁ & HRBEK, s. r. o., Kýčerského 7, Bratislava, o vydanie bezdôvodného obohatenia, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Poprad č.k. 11Csp/197/2018-46 zo dňa 25.1.2019 takto

rozhodol:

Zrušuje sa rozsudok a vec sa vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“) žalobu zamietol s odôvodnením, že nárok žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia je premlčaný. Vo svojom rozhodnutí súd prvej inštancie okrem iného uviedol, že sa nestotožnil s tvrdením právneho zástupcu žalobkyne, že v danom prípade plynie 10-ročná objektívna premlčacia doba z dôvodu úmyselného bezdôvodného obohatenia, ani so začiatkom plynutia objektívnej premlčacej doby. Za začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby súd prvej inštancie považoval deň, kedy sa žalobkyňa dozvedela o skutkových okolnostiach bezdôvodného obohatenia.
2. Proti tomuto rozsudku podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobkyňa dôvodiac, že podľa jej názoru ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie na strane žalovaného. Ďalej uviedla, že o vzniku bezdôvodného obohatenia sa mohla najskôr dozvedieť až právoplatným rozhodnutím o zastavení konania č. XXC/XXX/XXXX. Navrhla, aby odvolací súd rozsudok zmenil a žalobe vyhovel, resp. zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, prípadne nepriznal žalovanému náhradu trov konania.
3. Žalovaný sa vo vyjadrení k odvolaniu plne stotožnil s napadnutým rozsudkom a navrhol ho potvrdiť.
4. Žalobkyňa vo svojom ďalšom vyjadrení zotrvala na podanom odvolaní a doterajšej argumentácii.
5. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal vec spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa zásad uvedených v § 379 až § 381 zákona č. 160/2015 Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP), bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, odvolanie žalobkyne je dôvodné.
6. Závety súdu prvej inštancie o vzniku bezdôvodného obohatenia sú správne, nesprávne však súd prvej inštancie vyhodnotil začiatok a dĺžku premlčacej doby.

7. Vo vzťahu k dĺžke objektívnej premlčacej doby má odvolací súd za to, že žalovaný ako osoba podnikajúca na finančnom trhu má odbornú prevahu nad spotrebiteľom, ktorému poskytuje svoje služby, a preto možno od neho očakávať, že vo vzťahu k nemu sa bude správať poctivo. V predmete činnosti má okrem iného i poskytovanie úverov a pôžičiek, teda jeho povinnosťou bolo poznať a dodržiavať právne predpisy vzťahujúce sa na poskytovanie úverov. V zmysle § 2 odsek 1 Zákona č. 1/1993 Zb. o Zbierke zákonov platnom a účinnom do 31.12.2015, o všetkom, čo bolo v Zbierke zákonov uverejnené, platí domnienka, že dňom uverejnenia sa stalo známym každému, koho sa to týka; domnienka o znalosti vyhlásených všeobecne záväzných právnych predpisov je nevyvrátiteľná (od 01.01.2016 túto problematiku upravuje § 15 zákona č. 400/2015 Z.z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky). Žalovaný ako bankový subjekt má dlhodobu v predmete svojej činnosti aj poskytovanie úverov a teda jeho povinnosťou bolo poznať a dodržiavať právne predpisy vzťahujúce sa na poskytovanie úverov. V čase uzatvorenia zmluvy už platila právna úprava upravujúca obligatórne náležitosti zmluvy, neprijateľné zmluvné podmienky, či ochranu spotrebiteľa.

8. Úmysel obchodníka získať na úkor spotrebiteľa bezdôvodné obohatenie je daný tým, že úverovú zmluvu uzatvára s cieľom získať odplatu vo forme úrokov, prípadne poplatkov. Zákon pritom obchodníkovi ukladá, čo má zmluva obsahovať, aby transparentne informovala spotrebiteľa, k čomu sa spotrebiteľ zaväzuje. Obchodník vie, čo mu zákon ukladá. Vie, že zmluva musí obsahovať správne RPMN, čestné úroky a poplatky, atď., ale do zmluvy predpísané správne a úplné náležitosti nedá a sofistikovane zakrýva skutočnú cenu úveru. Ako profesionál tak robí preto, že to tak chce urobiť, aj keď vie, že nekoná v súlade so zákonom. Vadné a neúplné zmluvy nechávali obchodníci spotrebiteľom podpisovať preto, aby ich od uzatvárania zmlúv neodradili pravdivými informáciami o percentuálnom vyjadrení RPMN, o skutočných úrokoch, poplatkoch, sankciách atď. Tak obchodníci dosahovali, že zmluvy vyzerali pred spotrebiteľmi naoko výhodnejšími ako v skutočnosti boli. Podstata aplikácie 10-ročnej premlčacej lehoty však spočíva v prvom rade v tom, že v dobe prijatia nezákonnej platby dodávateľ prijal platbu, o ktorej vedel, že ju získava na úkor spotrebiteľa ako bezdôvodné obohatenie, a to aj v prípade, ak by pripustila, že v dobe uzatvorenia zmluvy ešte tento úmysel nemusel mať, čo je ale najmenej pravdepodobná možnosť. V každom prípade však prijatím platby tvoriacej bezdôvodné obohatenie sa úmysel dodávateľa získať bezdôvodné obohatenie prejavil a naplnil jeho konaním, keď prijal a ponechal si platbu, ktorá mu bola vyplatená bez právneho dôvodu. U obchodníka platí nevyvrátiteľná domnienka, že pozná zákon a ako profesionál zákon poznať musí, lebo je to jeden z jeho pracovných nástrojov a na rozdiel od spotrebiteľa aj vie, ako má s právom naložiť a teda či sa vedome a úmyselne rozhodne, že sa bude na úkor spotrebiteľa nezákonne prijímaním nedôvodných platieb obohacovať alebo nie.

9. Je dôvodné preto predpokladať, že žalovaný minimálne vedel, že striktné nedodržanie Zákona č. 258/2001 Z.z. nastane zákonom predpokladaná sankcia, t.j. že poskytnutý úver bude považovaný za bezúročný a bez poplatkov, a pre prípad, že sa tak stane, bol s uvedenou zákonnou sankciou uzročený (nepriamy úmysel). Odvolací súd konštatuje, že konanie žalovaného pri uzatváraní zmluvy nebolo súladné s dobrými mravmi, žalovaný nerešpektoval povinnosti stanovené zákonom o spotrebiteľských úveroch a ustanoveniami Občianskeho zákonníka zameranými na ochranu spotrebiteľa. Jeho konanie preto nemožno hodnotiť inak ako konanie zamerané na získanie bezdôvodného obohatenia bez právneho dôvodu, minimálne s nepriamym úmyslom získať majetkový prospech. S ohľadom na okolnosti prípadu možno uzavrieť, že úmysel žalovaného bezdôvodne sa obohatiť na úkor žalobkyne bol daný už od uzatvorenia zmluvy, ktorej návrh koncipoval žalovaný a predložil ho na podpis žalobkyni, a teda bol daný aj v čase, kedy došlo k bezdôvodnému obohateniu na strane žalovaného. (Porovnaj rozsudok Krajského súdu v Prešove z 12. decembra 2011, sp. zn. 7Co/84/2011, tiež rozsudok Krajského súdu v Prešove z 21.1.2013, sp. zn. 2Co 9/2012)

10. Vo vzťahu k uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 1Cdo/238/2017 zo dňa 18.10.2018 odvolací súd konštatuje, že s týmto sa aj vzhľadom na vyššie uvedené argumenty nemôže stotožniť a odkláňa sa od právneho názoru v ňom vyjadreného. Podľa názoru odvolacieho súdu je nemysliteľné, aby dôkazné bremeno ohľadne preukázania úmyslu dodávateľa bezdôvodne sa obohatiť zaťažovalo spotrebiteľa. Na tomto mieste odvolací súd poukazuje aj na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-449/13, CA Consumer Finance SA proti Ingrid Bakkausovej a spol., v ktorom sa okrem iného uvádza, cit.: „...Ustanovenia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS sa majú

vykladať v tom zmysle, že: jednak bránia vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej dôkazné bremeno nesplnenia povinností upravených v článkoch 5 a 8 smernice 2008/48 zaťažuje spotrebiteľa, ...“

V tejto súvislosti odvolací súd dáva do pozornosti, že do času písomného vyhotovenia tohto uznesenia v otázke aplikácie 3 alebo 10 - ročnej premlčacej doby položil Súdnemu dvoru EÚ prejudiciálnu otázku (uznesenie č.k. 20Co/22/2019 zo dňa 25.6.2019).

11. Kým pre objektívnu dobu by mal byť okamih jej začiatku nepochybný (čas platenia úrokov zo strany žalobkyne) a otázna je už len dĺžka objektívnej premlčacej doby, tak pri subjektívnej premlčacej dobe bude dôležité zistenie, kedy sa žalobkyňa dozvie o tom, že sa žalovaný na jej úkor bezdôvodne obohatil a v akej výške.

12. V danej právnej veci bezdôvodné obohatenie vzniklo z absencie zákonných obligatórných náležitostí zmluvy o úvere zo strany dodávateľa.. Doposiaľ nebola prekonaná judikatúra súdneho dvora Európskej únie o existencii nezanedbateľného nebezpečenstva, že priemerný spotrebiteľ nepoukáže na neprijateľnosť zmluvnej podmienky v čase jej uzatvárania (porov. spojené prípady C-240 až 244/98). Uvedené možno podľa názoru odvolacieho súdu analogicky aplikovať aj na prípady neuvedenia obligatórných náležitostí zmluvy o úvere dodávateľom. Tým sa ale zákonite natíska otázka, že ak takéto obavy existujú v čase vzniku zmluvy, o čo menšie obavy existujú v čase, keď spotrebiteľ vykonáva reálne plnenie z takejto zmluvy. Zdá sa, že je tu rovnaké nebezpečenstvo a reálny život to potvrdzuje, že spotrebiteľia platia z nevedomosti správne aplikovať právo a v pochybnostiach (arg. slovo „mala pochybnosti o preplácaní úveru“), ktorú skutočnosť súd prvej inštancie použil paradoxne v neprospech žalobkyne.

13. Je úplne logické sa domnievať, že spotrebiteľia by asi sotva platili, ak by mali vedomosť, že platiť nemajú. Odvolací súd preto zásadne nemôže súhlasiť s názorom súdu prvej inštancie, že už v čase, kedy došlo k plneniu nad rámec poskytnutej čiastky, žalobkyňa začala plynúť premlčacia doba (arg. slovo „došlo“ ako relevantné no pri objektívnej premlčacej dobe ;§ 107 ods.2 OZ). Odvolací súd sa s týmto názorom nestotožňuje. Každý je povinný poznať právo, no nikomu nemožno nanútiť povinnosť, aby to právo vedel aj správne aplikovať.

14. Zákon pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby predpokladá to, kedy sa dotknutá osoba dozvedela o bezdôvodnom obohatení a kto ho získal. Nie teda čas, od kedy sa dozvedieť mala a mohla s poukazom na to, že mala poznať právo. Právny poriadok slova „vedieť mal a mohol“ pritom obsahuje v iných prípadoch, no na účely začiatku premlčacej doby ich nestanovil.

15. Existuje preto obava, že nedôsledným výkladom zákonného termínu „ dozvie“ sa, potiera rozdiel medzi objektívnou a subjektívnou dobou. Najzávažnejšie negatívne následky by nastali v prípade rozumovo menej vyspelých osôb, ktorým by sa nanútila povinnosť poznať aplikáciu práva bez ohľadu na úroveň ich mysle.(OGH 3Ob592/77 „Na slabomyslenosť podľa § 879 Abs 2 Z 4 ABGB je potrebný menší stupeň slabosti mysle ako taký, ktorý má za následok nesvojprávnosť“.

16. Inými slovami povedané, nemožno prikázať všetkým bez rozdielu úrovne mysle byť „advokátom“, aj keď ani u advokátov nemožno vylúčiť, že sa o bezdôvodnom obohatení dozvedia až s odstupom času po vykonaní plnenia.

17. Relevanciu má teda to, od kedy sa dotknutá osoba dozvie, že plniť nemala a nie že plnila. Zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že v konaní sp. zn. 14C/215/2016 vedenom na Okresnom súde Prešov bol žalobkyňi, resp. jej právnomu zástupcovi dňa 6.10.2016 doručený prehľad o všetkých transakciách vykonaných v súvislosti so splácaním úveru. Nie je však možné počítať plynutie subjektívnej premlčacej doby od tohto dňa, pretože len samotná skutočnosť, že v tento deň sa prehľad splátok dostal do dispozičnej sféry právneho zástupcu žalobkyne ešte neznamená, že sa s týmto aj riadne oboznámil a zistil vznik ako aj výšku bezdôvodného obohatenia.

18. V prejednávanej veci je potrebné presne určiť deň začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby. Táto mohla hypoteticky najskôr začať plynúť dňa 6.10.2016 a najneskôr dňa 20.10.2016 alebo 4.1.2018, nakoľko niekedy v tomto časovom rozmedzí žalobkyňa získala skutočnú vedomosť o bezdôvodnom obohatení. Keďže nie je možné preukázať konkrétny deň, kedy žalobkyňa nadobudla skutočnú vedomosť o vzniku a výške bezdôvodného obohatenia, je potrebné vzhľadom na špecifické okolnosti prípadu za deň začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby považovať až deň, kedy žalobkyňa nadobudla istotu o zastavení pôvodného konania sp. zn. 14C/215/2016 . Až týmto dňom mala žalobkyňa nepochybne vedomosť o vzniku a výške bezdôvodného obohatenia. Určenie začiatku

plynutia subjektívnej premlčacej doby nestačí založiť na dohode, kedy najskôr sa spotrebiteľ mohol dozvedieť o bezdôvodnom obohatení, ale je potrebné mať bezpečne preukázaný deň, kedy najneskôr sa tak mohlo stať a od tohto sa odvíjať. Opačný výklad by bol v rozpore s ústavným princípom ochrany spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany, keď by sa začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby počítal v jeho neprospech, najmä za stavu, ak by sa od neho vyžadovalo preukázanie niečoho, čo reálne nemá ako dokázať (v prejednávanej veci kedy presne sa právny zástupca žalobkyne oboznámil s prehľadom transakcií).

19. Subjektívna premlčacia doba nemohla začať plynúť ani dňa 24.8.2016 (kedy bolo vypracované vyjadrenie žalobkyne v konaní č.k. 14C/215/2016, č.l. 24 a nasl. spisu). Ako vyplýva z tohto podania, žalobkyňa zo žaloby podanej proti nej dodávateľom v konaní č. 14C/215/2016 a z jej príloh nevedela, koľko skutočne vyčerpala a koľko zaplatila, preto navrhla vykonať ďalší dôkaz - predloženie výpisu z karty za obdobie od uzavretia zmluvy do 1.1.2009 (vyššie spomínaný prehľad transakcií). Pokiaľ ku dňu 24.8.2016 žalobkyňa nemala vedomosť o výške svojich kreditných a debetných transakcií, nemohla ani s istotou vedieť o bezdôvodnom obohatení, mohla o tom mať maximálne pochybnosť.

20. Ako vyplýva z početných rozhodnutí súdov, pre začiatok plynutia subjektívnej doby je rozhodujúce poznanie skutkových okolností (ani nie tak právneho posúdenia), no okolností nie zo zmluvy, ale okolností z porušenia práva, v danom prípade z bezdôvodného obohatenia (okolnosť, že došlo k porušeniu zákona, o výške bezdôvodného obohatenia a príčinnej súvislosti medzi prvými dvoma okolnosťami). Zdá sa teda, že nepostačujú pochybnosti, ale „dozvedenie“ sa o skutkových okolnostiach bezdôvodného obohatenia.

21. Podľa názoru odvolacieho súdu neistota žalobkyne vo vzťahu k výške bezdôvodného obohatenia pretrvávala do času doručenia uznesenia o zastavení konania vo veci sp. zn. 14C/215/2016, čo vyplýva aj z balancujúcej aplikačnej praxe súdov, čoho príkladom je aj predmetná vec.

22. V dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci s dopadom na procesné strany a ich právo na spravodlivý proces odvolací súd zrušil rozsudok a vrátil vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§389 ods.1 písm. b/ CSP).

23. Úlohou súdu prvej inštancie bude vo vyššie naznačených intenciách opätovne posúdiť dopad nesplnenia zákonných požiadaviek zo strany dodávateľa ne jeho možný úmysel bezdôvodne sa obohatiť, ako aj to, kedy sa žalobkyňa skutočne dozvedela o vzniku bezdôvodného obohatenia. Súd prvej inštancie svoje závery odôvodní v súlade s ust. § 220 ods. 2 Civilného sporového poriadku tak aby jeho rozhodnutie bolo presvedčivé. Súd rozhodne aj o trovách odvolacieho konania (§396 CSP).

24. Súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (391ods. 2 CSP).

25. Rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).